

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Боряна Стойнова Здравкова

за дисертационен труд на тема: „Интеркултурното образование при модернизацията на гръцките средни училища”
за присъждане на образователна и научна степен „ДОКТОР”

Област на висше образование: 1. Педагогически науки

Професионално направление: 1.2. Педагогика (Предучилищна педагогика – с обучение на английски език)

Обучаваща институция: Софийски университет „Св. Климент Охридски“, Факултет по науки за образованието и изкуствата, Катедра „Предучилищна и медийна педагогика”

Дисертант: Георгиос Аристидис Паласкас

Научен ръководител: проф. д-р Божидар Ангелов

Съответствие на процедурата с действащата нормативна уредба

Георгиос Паласкас е записан в редовна платена докторантура със заповед на ректора на СУ № РД-20-1039 от 8.07.2016 г. Обучението е на английски език, а срокът на докторантурата – 3 години (15.07.2016 – 15.07.2019 г.). По време на обучението са положени всички изпити по груповия учебен план за специалността, което е видно от представено удостоверение от ФНОИ № 23 от 24.03.2022 г. С ректорска заповед № РД-20-395 от 12.02.2021 г. Георгиос Паласкас е отписан от докторантура с право на защита. Процедурата по защита на дисертационния труд започва с депозирано от дисертанта заявление от 5.05.2022 г. От представената документация се вижда, че са спазени изискванията за проверка на оригиналността на дисертационния труд. Има становище от научния ръководител, който потвърждава този факт. Предоставените данни по процедурата потвърждават нейното съответствие с действащата нормативна уредба.

Общо биографично представяне на кандидата

Георгиос Аристидис Паласкас има бакалавърска степен по начална училищна педагогика от Университета в Янина, Гърция. През 2013/2014 г. се обучава в магистърска степен по специална педагогика в СУ „Св. Климент Охридски“. По същото време той придобива и бакалавърска степен по физическо възпитание и спорт от Държавния университет в Тесалия. От 2018 до 2021 г. Г. Паласкас работи като специален педагог в държавни

училища в различни гръцки градове. Той съчетава тази си професионална позиция и с длъжността на автомобилен инструктор.

Актуалност на проблематиката на дисертационния труд

Убедено считам, че проблематиката на дисертационното изследване е изключително актуална за образователната теория и практика. Тя е актуална за цяла Европа, вкл. и за България, но особено сериозно стои въпросът с приемането и образователната интеграция на учениците - имигранти в гръцките училища предвид интензитета на имигрантските и бежански потоци към страната. Добре обоснован е интересът на дисертанта към изследвания проблем, което не оставя съмнения в сериозното отношение към неговото проучване.

Структура и съдържание на дисертационния труд

Дисертационният труд е структуриран по начин, различаващ се от приетата у нас стандарт за научни разработки от подобен тип, но в съответствие с възприетите модели за дисертационно изследване, познати в едни по-широки граници (за справка: дисертационни изследвания с отворен достъп в интернет). Ясно се открояват теоретичната и емпиричната част, предшествани от увод, в който се поставя научният проблем, както и от изводи на база теоретичния анализ и най-вече анализа на резултатите от емпиричното проучване.

В теоретичната част е изяснена понятийно-терминологичната рамка във връзка с изследвания проблем на основата на широк набор от познати и утвърдени в интеркултурните изследвания концепции, становища и дефиниции. Също така са представени различни образователни модели в интеркултурен контекст, като дисертантът съвсем логично е обърнал по-сериозно внимание на интеркултурния модел, представяйки неговите същностни характеристики както от изследователска гледна точка, така и в контекста на общоевропейската перспектива и ценности на обединена Европа.

Съвсем в рамката на изследователските цел и задачи е направен ретроспективен анализ на образователните политики и практики в Гърция, свързани с въвеждането и утвърждаването на интеркултурното образование, като са открити основни етапи в развитието му със съпътстващите трудности, грешки, проблеми и успехи. Специален акцент дисертантът поставя върху съвременното състояние на интеркултурното образование, представяйки го чрез онези ключови фактори, които всъщност го осмислят като такова – учебно съдържание, интеркултурна компетентност на учителя, методи за прилагане на интеркултурния подход в обучението. Важно е да се отбележи, че говорейки за интеркултурно образование, Георгиос Паласкас възприема подхода, който е добре познат и у нас – от една страна, се

обосновава ролята на образованието за формиране на така важните ценности и положителни нагласи към другостта в контекста на межкултурното общуване, и от друга – интеркултурното образование се разпознава като система от целенасочени политики за успешно приобщаване и интегриране на ученици с различен етнически произход (в случая имигранти) в образователната среда. Този подход е добре изразен при структурирането на дисертационното изследване.

Именно върху втория аспект на интеркултурното образование е фокусирано емпиричното изследване, целящо да се проучи мнението на учителите относно някои важни условия, които оказват влияние върху динамиката и качеството на приобщаващите процеси по отношение на ученици - имигранти в съвременното гръцко училище. Осъществено е анкетно проучване с участието на 100 учители и резултатите от него са обобщени и подробно представени и анализирани във втората част на дисертацията.

Научнотеоретични и практико-приложни приноси

На база впечатленията ми от дисертационния труд бих могла да открия следните научнотеоретични и практико-приложни приноси на дисертанта:

- Синтезирани и систематизирани в цялостна теоретична рамка са утвърдени в науката концепции относно интеркултурализма като същност, ценност и перспектива пред съвременните мултикултурни общества. Заедно с познатите на международно равнище изследователи, са представени и гръцки учени с принос в изследването на интеркултурната проблематика. В теоретичен план са разгледани и някои успешни образователни модели в областта на интеркултурното образование.

- В критичен план е разгледано развитието на интеркултурното образование и приобщаващите образователни политики в Гърция, като са изтъкнати както постиженията, така и проблемите и трудностите, които продължават да съпътстват образователната система и към този момент. Посочени са причините, които оказват негативно влияние и затрудняват интеграционните процеси в образованието, което само по себе си е една отправна точка за успешно справяне с предизвикателствата пред образователната интеграция на учениците - имигранти в гръцкото училище.

- Въз основа на емпирично проучване сред учители са дадени отговори на редица въпроси, свързани с приобщаващото образование и образователната интеграция на ученици - имигранти, като напр.: нагласите на учителите и отношението им към собствената професионална дейност в мултикултурния клас; учебното съдържание и педагогическите подходи в обучението като условие за успешно приобщаване; подготовката на учителя

за работа с културно различни ученици; участието на семейството и взаимодействието „училище – семейство“ в приобщаващия процес; ключовата роля на учителя за осигуряване на благоприятна среда за „различните“ ученици, в която те да се чувстват сигурни, спокойни и приобщени.

- Изключително ценни за практиката са констатациите на дисертанта относно зависимостта между квалификацията на учителя и неговия опит в работата с ученици с различен етнически произход и нагласите му, начина на възприемане на собствените професионални задължения в мултикултурния клас. Тези констатации индиректно (тъй като липсват изведени конкретни препоръки) правят препратка към евентуални възможности за преосмисляне на установените практики в посока непрекъснато повишаване на интеркултурната компетентност на учителите чрез задължително включване в обучения и обогатяване на техния опит за работа в мултикултурна образователна среда.

Автореферат

Авторефератът като цяло отразява съдържанието на дисертацията. Има обаче видим дисбаланс – много ограничено представяне на теоретичната част за сметка на емпиричната. Предвид факта, че именно чрез автореферата се осигурява публичност на резултатите от научното изследване, има риск читателят да си изгради не съвсем точна представа и да не оцени подобаващо научните приноси на дисертанта. В същия смисъл, като известен пропуск отчитам и невключването в автореферата на част 7.2. Считам, че данните и анализите тук са особено ценни във връзка с добре изразената зависимост между квалификацията и опита на педагогическите специалисти в работата с ученици - имигранти, от една страна, и тяхното отношение към проблемите на интеркултурното образование, от друга.

Публикации по темата на дисертацията

Георгиос Паласкас представя три публикации, две от които са публикувани в специализираната поредица за докторантски изследвания на Софийския университет, а третата е в *Journal of Veda Samskrita Academy* (ISSN 2250-1711). И трите са по темата на дисертационното изследване и в съответствие с минималните национални изисквания по чл. 2б, ал. 2 и 3 от ЗРАСРБ и чл. 1а, ал.1 от ППЗРАСРБ.

Лични впечатления, бележки, препоръки и въпроси

Дисертационното изследване може да се определи като научен продукт с приносна стойност за педагогическата теория и практика. Темата безспорно е актуална, тъй като проблемите, които засяга, се отнасят не само за гръцкото образование, а са на дневен ред и у нас, както и в повечето европейски страни. Проблематиката е многообхватна и многопластова,

поради което не е възможно да се разгледат всички нейни аспекти в едно дисертационно изследване. В случая изследователският фокус е насочен към предизвикателствата пред гръцката образователна система във връзка с успешната образователна интеграция на ученици с различен културен произход, очертани от позицията на педагогическите специалисти. Но реално това е само една от гледните точки. В тази връзка бих препоръчала на дисертанта да продължи и разшири своята изследователска работата, като изследва проблемите на интеркултурното образование и от друга гледна точка – например тази на самите ученици - имигранти и на техните семейства. Тяхното мнение, впечатления и споделян опит със сигурност ще спомогнат за придобиване на една по-цялостна и по-обективна представа относно състоянието на интеркултурното образование в съвременното гръцко училище и по този начин ще се съдейства за намиране на правилните решения във връзка с неговата модернизация.

Заклучение

Въз основа на изложеното до тук считам, че дисертационният труд на тема “Intercultural education in the modernization of the Greek secondary schools” / „Интеркултурното образование при модернизацията на гръцките средни училища“ с автор Георгиос Паласкас притежава необходимите и задължителни характеристики на научно изследване с приносна стойност за педагогическата теория и практика. В тази връзка, заявявам своя положителен вот на Георгиос Аристидис Паласкас да бъде присъдена образователна и научна степен „доктор” в област на висше образование 1. Педагогически науки, професионално направление 1.2. Педагогика (Прдучилищна педагогика).

5.09.2022 г.

Изготвил становището:
Доц. д-р Боряна Здравкова

